

SONČEKE ZAHAJA
I SVAKIM NOVIM DANOM IZNOVA SE RAĐA

Uz 33. smotru dječjega kajkavskoga pjesništva “*Dragutin Domjanić*” –
Sv. Ivan Zelina

Ivo Kalinski, Zagreb

Ne samo odrasli nego i djeca, naši osnovnoškolci naprimjer, između ostaloga ispisivat će ili izricati - svaki na svoj način - osjećaje o nadi, o nadanju, o onom tako specifičnom psihičkom stanju iščekivanja da sve što bi se trebalo ispuniti i dogoditi bude bolje od onoga što se uistinu dogodi.

Puna srca upućeni onoj nadi koja izvire iz rodne grude, zavičaja i domovine, onoj kojom se tetoše tegobe življenja, onoj kojom se s puno ljubavi i brižnosti njeguje i čuva spomen na svoje najbliže i najmilije, onoj kojom se svečanim izričajima obraća suncu, mjesecu ili godišnjim dobima: proljeću, ljetu, jeseni i zimi, itd.

Ta obraćanja živim bićima, stvarima, pojavama i pojmovima iz neposredna okruženja, onima koja se mogu osjetiti/osjećati ili pojmiti, ispisana ili izrečena blagošću lirizma kajkavskoga organskog izričaja u djece su uvijek spontanija, iskrenija, jednostavnija i - treba posebno istaknuti - zato impresivnija, jer ona još ne raspolažu onim “filozofičnim” natruhama koje će odrastanjem život kasnije sa sobom donijeti. U osnovnoškolaca, osobito onih najmlađih, ta je naglašena liričnost spontaniteta izričajem obično kratka, sažeta, nerijetko toliko naivno gnomična da i nama odraslima u prihvaćanju ili odbijanju svijeta koji donosi “zadaje muke” jer smo iskustveno već dobroano ogrezli u prostore natovarene talozima složenih briga *Majhen, lisast/ Leti, papejva, skače./ Lepu be buo da son ku uon./Fraj!/(Jan Kocet, Ptičok)*. To u pjesmi izrečeno nastojanje bili fraj, naime da se bude samostalnim i bez prisile izvanjskog svijeta - jedna je uopće od najpozitivnijih žudnja čovjekovih, žudnja za slobodom. Pokadšto će se, pak, žudnja za slobodom prijateljevanja i zaštite u maštariji pjesmom zaiskati u plemenitosti izvan ljudskoga oblića. Usporedbama: *Štela bi konja belog kak sneg, velikog kak*

breg, brzog kak veter, dragog kak mater - mlada će pjesnikinja na više usporedbenih razina ispisati svoju želju za novim prijateljem i novim oblikom zaštite: nevinošću bijele boje, veličinom brijega, brzinom vjetra i dragošću majke: *Štela bi konja/ belog kak sneg,/ velikog kak breg, brzog kak veter, dragog kak mater./Da skup po šumi hodimo,/da se sako jutro sunčeku veselimo./ Da me čuva i brani/ i z moje se ruke hrani./ Štela bi konja...* (Paola Benković, *Štela bi konja*). Na sličnoj, ne i istoj razini, na razini koja zahtijeva više simbolizacije (Vrata! - koja su inače u najjednostavnijoj definiciji otvor kroz koji se ulazi ili izlazi u drugi prostor; ovdje u pjesmi, pak, sa simboličnom zadaćom usvajanja novog oblika nadeo ljudskoj dobroti, i to usvajanje nade bude obavijeno bajkovitošću): *Liepa, črviva, žiliezna, drvena,/ Teška, škripava.../Liepo je vrata otpirati.../Morti zmaji tam letiju,/Morti medvedi hodiju, /Morti patuljki skačeju, /Morti dobri ljudi živiju.../Morti...* (Paula Matole, *Pesma o vratima*).

Dakako, kad je tako, u osnovnoškolsko biće lako se ugnijezdi radost, onaj tako suptilan osjećaj dragosti unutarnjeg zadovoljstva koji nerijetko već tada pomalja i onaj drugi - osjećaj duhovne ili spolne privrženosti. Naprimjer: *Ke se sričaju listje pa vejter,/tu je jesin./ Ke se sričaju mraz i snejg, / tu je zima. / Ke se sričaju tičke i rusce,/tu je spumad./Ke se sričaju sunce i murje,/ tu je lejtü./A ke se sričaju dva garka srčka,/ tu je radast.* (Patrik Kovač, *Radast*).

Na natječaj za ovogodišnji 33. recital pristigao je znatan broj pjesama u sadržaju kojih je uočiti zadobivanje spoznaejo ciklusnom izmjenjivanju/ponavljanju svega opažajnoga: dana i noći, zime i ljeta, veselosti i tuge, starosti i mladosti itd. (Klara Ivanek, *Sončinke zahaja*), ali i onih sadržajno sumornih - zazivanjem crne boje stihovima, sve do završnog poentiranja svijetlom misli o voljenom biću (Lorena Lazarin, *Črna*). Ništa neobično da je u toj dobi, u dobi osnovnoškolaca, osjećaj ljubavi jak i naglašen - kako onoj prema roditeljima (Anastazija Jagač, *Kam te srce vleče?*), tako i onoj prema domu (Lovro Zenko, *Moj dom*) ili rodnom kraju (Lorena Jurec, *Zagorski brieg*, Karla Knez, *Moja Podravina*, i drugi).

Zadnjih godina primijetiti je izrazitu novost: naši osnovnoškolski pjesmotvorci kajkavskoga govornog područja u svom pjesnikovanju sve to više odbacuju stare izlizane teme i motive, a sve to više služe se novim temama i novim sadržajima.

Tomu je svakako pripomoglo dublje poznavanje kajkavskoga leksika, samim time i dublje poznavanje njegovih izgovornih varijacija, ali je svemu tomu nada-sve pripomogla brižnost i skrb o kajkavštini naših učitelja/nastavnika/profesora, osobito onih s rubnih govornih područja, i zato im za taj njihov trud treba izreći veliku hvalu, to više stoga kad se zna da je kajkavština izvan obrazovnog programa - da je tek slobodna učenička i nastavna aktivnost.

(Iz uredničkoga predgovora zbirci 33. smotre Sončinke zahaja)

IZBOR S 33. SMOTRE DJEČJEGA KAJKAVSKOGA
PJESNIŠTVA – SV. IVAN ZELINA 2013.*

Mateja Lisak, 7. razred

Voditeljica: Melita Petriš - Banovec

OŠ Marija Bistrica

DEN IDE KMICE

Den ide kmice, oči se gubiju.
Maslaček žouti ...
De je belina druobnih ruoži
koj su negda bile tu?

E buju prešle, nestale, vtrnule
rieči, i život te,
i den, i noći črne?

Den ide kmice, oči se gubiju.
Maslaček žouti ...
De je belina druobnih ruouži?
I kam su prešli si...?

(Nagrada časopisa za književnost, umjetnost, kulturu "Kaj")

* Donosimo nagrađene radove preuzete iz zbirke 33. smotre dječjega kajkavskog pjesništva "Dragutin Domjanić" – Sv. Ivan Zelina 2013. Sončece zahaja, naslovljene prema pjesmi Klare Ivanek (nakladnik i organizator: Pučko otvoreno učilište Sveti Ivan Zelina, za nakladnika: Ivica Kukovačec, urednik: Ivo Kalinski.). Smotri se odazvalo 57 osnovnih škola s ukupno 348 učeničkih radova. Ocjenjivačko povjerenstvo, u sastavu dr. sc. Ivo Kalinski (predsjednik), prof. dr. sc. Joža Skok i dr. sc. Božica Pažur, za objavu u zbirci odabralo je 56 radova od kojih su 33 bila predložena za javnu izvedbu na završnom događanju, 26.10.2013.

Paula Matole, 6. razred

Voditeljica: Sanja Biškup, prof.

OŠ Vidovec

PESMA O VRATIMA

Liepa, črviva, žiliezna, drvena,
Teška, škripava ...

Liepo je vrata otpirati...

Morti zmaji tam letiju,
Morti medvedi hodiju,
Morti patuljki skačeju,
Morti dobri ljudi živiju...

Morti...

1. nagrada ocjenjivačkoga suda

Lovro Zenko, 5. razred

Voditeljica: Ankica Dmejhal

OŠ Ivana Grande, Soblinec, PŠ Adamovec

MOJ DOM

Od navek mislil sem
da dom je moja
hiža, obluki, cigel
i krov.

Al dom ogen
teri moje srce greje
i ona soza kaj ju
babica fletne skrije.

Moj dom je dedek stari,
moja družina vesela,
popevka poj.

Taj domek sem ja
jeden cigel,
jedna duša mala.

2. nagrada ocjenjivačkoga suda

Patrik Kovač, 5. razred

Voditeljica: Ingrid Žorž, prof.

OŠ "Petar Zrinski", Čabar, PŠ Tršće

RADAST

Ke se sričajo listje pa vejter,
tu je jesin.

Ke se sričajo mraz i snejg,
tu je zima.

Ke se sričajo tičke i rusce,
tu je spumad.

Ke se sričajo sunce i murje,
tu je lejtju.

A ke se sričajo dva garka srčka,
tu je radast.

3. nagrada ocjenjivačkoga suda

Donateo Sitarić-Knezić, 8. razred

Voditeljica: Vesnica Kantoci

OŠ Oroslavje

OGNJENI OGNJEC

Rosa je vrt okupala...
Zdehnul si je,
Z malami, glakavemi rukicama
Ognjene ličeke si vmil.

Sunčeke se pokazale...
Pretegnul se,
i ognjenu glavicu
sunčeku zdigel.

Pčela je zujala...
Nagnul se,
Da bi si pčela mala
I njegvuga soka vkrala.

Pčela je sela...
Glavicu je zravnal,
Svoje jezičave, cevaste
Cviete je kazal.

Babica je vrt pregledala...
Nacifrane se nasmejao,
Morti bu babica njegvuga cvieta
Za lekovitoga čaja vbrala.

Cvetek po cvetek
V logožaru se našel,
V hladu i sene
Pomalu se suši

Babica me podučila:
Se kožne tegobe zaciela.
Za želudac, jetru, žuč i živce
Z vruću vodu prelejati dvije žlice.

Štundieral sam si...
Kakvoga cvieta je Bogec dal?
Čovek ga z liepim imenom zval,
Ognjeni ognjec v sakom vrtu naj bu spal

Nagrada organizatora Smotre – Pučkog otvorenog učilišta Sv. Ivan Zelina

Jan Kocet, 2. razred

Voditeljica: Tina Malnar, dipl. uč. raz. nast.

OŠ "Petar Zrinski", Čabar

PTIČOK

Majhen lisast
Leti, papejva, skače.
Lepu be buo da son ku uon.
Fraj!

Nagrada najuspješnijem najmlađem sudioniku - ilustrirani dječji list "Radost"

Vjekoslava Petrić, 6. razred

Voditeljica: Ljudmila Kladić

OŠ Ludbreg

PANJ

Prekrasno drevo!
Zujanje motorke -
Panj.
Zima!
Okoli se nalovilo inje,
V daljini puste njive.
V kaminu gori ogenj,
Pucketa posečeno drevo.
V srcu praznina!

Nagrada izdavačke kuće "Profil"

Paola Benković, 3. razred

Voditeljica: Tatjana Kukić

OŠ Dragutina Tadijanovića, Zagreb

ŠTELA BI KONJA

Štela bi konja
belog kak sneg,
velikog kak breg,
brzog kak veter,
dragog kak mater.
Da skup po šumi hodimo,
da se sako jutro
sunčeku veselimo.
Da me čuva i brani
i z moje se ruke hrani.
Štela bi konja.

Nagrada d.d. Metal-elektro

Lorena Lazarin, 6. razred

Voditeljica: Diana Brcković

OŠ Ksavera Šandora Đalskog, Donja Zelina

ČRNA

Črna je hiža stara
i krov je očrnel.
Babica samo črne
rupce i fertune nosi.

Otraga na dvorišću
črne kokoši hodiju.
Iz stare črne zdele
kuruzu kljujeju.

Čak više nije ni
tičkov lepih
same črni kosi i

črne vrane letiju.

I ja se črno
oblačim i lasi
su moji črni,
same su moje
misli svetle
dok mislim na te.

Nagrada Betonare Fučkan

Stjepan Lazarin, 5. razred

Voditeljica: Dubravka Antunica Jelinčić, prof.

OŠ Dragutina Domjanića, Sveti Ivan Zelina

MOJ HRČEK

Moj hrček,
koj me tak spometne glediš
kak da mi nekaj očeš reči?

Kotač vrtiš,
semenje pribiraš,
na sigurne pospravlaš.

A kad bi ja navečer spati štel,
ti kak nori kotač okrečeš.
Baš te briga kaj ja spati ne mrem!

V jutro se zbudim,
a ti tak slatke spiš

Nagrada publike Smotre (osigurala ju je Drvna industrija "Zelina")

Klara Ivanek, 5. razred
Voditeljica: Sanja Horžić
OŠ Ljubeščica

SONČEKE ZAHAJA

Jene sem večeri gledela
kak se sončke,
polefke i postiha,
spat pospravlja
i za brege zahajale.
Niesem štela da se vgasne.
Kmice me je bile čudaj stra.
Zmislim se kak je na poldan
grelo ftičke kaj su popevali,
črlene rože se je smejale,
z senu f poteku spominale.
Žal mi je sončeka
kaj se f črne kmice ftopile.
Zutra!?
Zutra se pak bu:
smejale,
spominale
i z okekom nam namigavale.